

A Szlovákiai Magyarok Kerekasztalának levele a szlovák államfőhöz

A Szlovákiai Magyarok Kerekasztala 2010. március 8-án levélben fordult a Szlovák Köztársaság elnökéhez, hogy ne írja alá a szlovák parlamentben a múlt héten elfogadott, a hazafiasság támogatásáról és a vagyoneredet igazolásáról szóló törvényt. A levél szövegét az alábbiakban közöljük.

Tisztelt Köztársasági Elnök Úr!

A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa legutóbbi ülésén két olyan törvényt hagyott jóvá, amelyek meggyőződésünk szerint nem állnak összhangban a Szlovák Köztársaság Alkotmányával, sem pedig a jogállam alapelveivel. A hazafiasság támogatásáról, valamint a vagyoneredet igazolásáról szóló törvényről van szó. Ezért kérjük Önt, Köztársasági Elnök Úr, éljen alkotmányos jogával és ne írja alá az említett törvényeket.

A vagyoneredet igazolásáról szóló törvényt Ön egyszer már visszaküldte újbóli megvitatásra a parlamentnek. Az Ön akkori indoklásában foglalt érvekkel teljes mértékben egyetértünk, ezért jelen kérésünk megokolásánál az ún. hazafiassági törvényre kívánunk összpontosítani.

Indoklás:

A hazafiassági törvény számos rendelkezésében közvetetten módosítja a T.t. 63/1993 sz., a Szlovák Köztársaság állami jelképeiről és ezek használatáról szóló hatályos törvényt. Az előterjesztő igyekezett ezt az ellentmondást módosító javaslat benyújtásával kiküszöbölni, de próbálkozása nem járt túl nagy sikerrel.

Az SZK Alkotmánya II. Fejezetében (8. és 9. cikkely) egyértelműen definiálja a Szlovák Köztársaság állami jelképeit, a 63/1993 sz. törvény pedig megszabja ezek használatának módját. Az SZK Alkotmányának és a 63/1993 sz. törvénynek a szándékából és logikájából az következik, hogy az állami jelképek az államalkotó nép szuverenitását, annak egyediségét fejezik ki, ezért használatuk ünnepi és jelentős alkalmakkor indokolt. Az állami jelképek (főként az állami himnusz és az állami zászló) használatának módja, ahogy azt a hazafiassági törvény előírja, ellentmond az alkotmányban és az állami jelképekről szóló törvényben foglalt alapfilozófiának. Az állami jelképek használatából rutinkérdést csinál, miáltal voltaképpen tagadja a szóban forgó jogi előírás eredeti értelmét. Tehát az állami jelképekről szóló törvény közvetett módosításáról van itt szó, amely alapvetően megváltoztatja, devalválja, sőt dehonesztálja annak eredeti célját, ezért elfogadását

megengedhetetlennek véljük.

Mi több, a törvény 3 §-a 2 bek. de facto az állami jelképek körébe vonja az államnyelvet, miáltal közvetett módon tulajdonképpen még az alkotmányt is módosítja. Az állami jelképekkel szembeni tiszteletadás módját az állami jelképekről szóló törvény definiálja. Hogyan lehet tiszteletet adni az államnyelvnek? Hisszük, hogy nem azáltal, hogy egy köztisztviselő a nyilvánosság előtt vulgáris kifejezéseket használ, és a nyelvet nemzetiségi és faji gyűlöletkeltésre használja. Ez esetben a törvény előterjesztőinek egyikét kellene elsőként megbüntetni a szlovák nyelv megalázásáért.

Köztársasági Elnök Úr, felhívjuk figyelmét a nemrég jóváhagyott törvény és a szólásszabadság, a meggyőződés és a véleménynyilvánítás szabadságának összefüggéseire is. Mivel a parlamenti vita során több felszólaló helytelenül hivatkozott az Amerika Egyesült Államok törvénykezési és hivatali gyakorlatára, az alábbiakban szeretnénk felhívni a figyelmet az USA Legfelsőbb Bíróságának precedensértékű határozatára, amelyet a West Virginia Board of Education vs. Barnette ügyben hozott, s amely a hasonló esetek elbírálásakor máig útmutatóként szolgál az USA bírói testületei számára. Az említett ügy elbírálásakor a Legfelsőbb Bíróság azt a döntést hozta, hogy ha az iskolákban a tanulókat és diákokat rákényszerítik az amerikai zászló iránti tiszteletadásra és hűségeskü-tételre, azzal megsértik a szólás- és vélemény szabadságot. Az ilyen kötelezés egy bizonyos nézet rájuk kényszerítésének minősíthető, a gondolkodás unifikációjára való megengedhetetlen törekvést jelent, a közélet ideologizálásának tekinthető. Úgy véljük, hogy a szlovák parlament által 2010. március 2-án jóváhagyott, ún. hazafiassági törvény vonatkozásában is relevánsak az USA Legfelsőbb Bíróságának megállapításai. A törvény egyes rendelkezései ugyanis súrolják egyfajta egységes ideológia állampolgárokra való rákényszerítésének határát, miközben az SZK Alkotmánya egyértelműen kimondja, hogy a Szlovák Köztársaság olyan állam, amely nem kötődik semmiféle ideológiához, sem pedig valláshoz.

Mi több, míg a törvény 2. paragrafusának a) pontja szerint a törvény hatálya a Szlovák Köztársaság állampolgáira terjed ki, a 3. paragrafus 2. bekezdése mindenkit arra kötelez, hogy adózzon tisztelettel az állami jelképeknek, az államnyelvnek, magának az államnak és közigazgatásának. Szeretnénk arra is emlékeztetni, hogy a 312/2001 sz. köztisztviselői törvény tartalmazta a köztisztviselői eskü szövegét is, amely tükrözte e jogviszony lényegét. Az eskütételt mint a köztisztviselői státusz létrejöttének feltételét éppen a jelenlegi kormánykoalíció törölte el a 400/2009 sz. új köztisztviselői törvény elfogadásával. Az újfent bevezetendő eskü szövegéből a korábbihoz képest éppen a köztisztviselői munkavégzés lényegi jellemzői maradtak ki: a munkáltató, de az ügyfél érdekében is végzett törvénykövető, becsületes és pártatlan magatartás.

A jogi szempontokon túl a hazafiassági törvény alkalmazásának társadalmi-lélektani vonatkozásai is vannak. A hazafiasság a tanulók és a diákok szemében nem erősíthető

azáltal, hogy a tantermek falait körberakják az állami jelképekkel, az alkotmány előszavával, és megparancsolják nekik, hogy megfelelő ünnepi alkalom nélkül, rendszeresen hallgassák vagy énekeljék az állami himnuszt. Ők ugyanis nagyon jól tudják, hogy azok, akik a törvényt benyújtották, a hazafiasság alatt kizárólag a saját önös érdekeik érvényesítését értik. Ily módon a gyermekekben legfeljebb a cinizmust, képmutatást, esetleg a nacionalista érzelmeket ültetik el, nem pedig az egészséges patriotizmus érzését. Tisztelt Köztársasági Elnök Úr, hisszük, hogy Ön ehhez nem kíván hozzájárulni.

Sajátos vonatkozásai vannak a törvénynek a nemzeti kisebbségekhez tartozó állampolgárok szempontjából. Miként akar az állam hozzájárulni a Szlovák Köztársaság politikai közössége kohéziójának növeléséhez, ha a gyermekeket az alkotmány előszavának idézésével naponta figyelmeztetik arra, hogy a politikai elit a társadalmat etnikai alapon első- és másodrendű állampolgárokra osztotta fel („Mi, a szlovák nemzet“ és ti, az összes többiek)? Lojalitás helyett az állam ezzel azt éri el, hogy a nemzeti kisebbségeket teljesen elidegeníti. Vagy netán ez lenne a valódi cél? A törvény pikantériája ebben az összefüggésben az, hogy az előterjesztők elfelejtették megszabni, milyen nyelven/nyelveken kell az alkotmány előszavát és a himnusz szövegét kifüggeszteni a kisebbségi tanítási nyelvű iskolákban. Csak szlovákul? Vagy az oktatási intézmény tanítási nyelvén is?

Köztársasági Elnök Úr, hisszük, hogy érveinket fontolóra veszi és végül az említett törvények egyikét sem látja el kézjegyével.

A Szlovákia Magyarok Kerekasztalának Koordinációs Bizottsága (Csemadok, Szlovákiai Magyar Pedagógusszövetség, Szlovákiai Magyar Szülők Szövetsége, Pázmány Péter Alapítvány, Fórum Kisebbségkutató Intézet, Fórum Információs Központ, Diákhálózat, Szlovákiai Magyar Írók Szövetsége, Szlovákiai Magyar Református Keresztyén Egyház, Anyanyelvünkért Polgári Társulás) nevében:

Tisztelettel

Petőcz Kálmán, Tóth Károly

A Kerekasztal szóvivői